

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kansallinen palvelureformi:

alustava

lainsäädäntösuunnitelma

2025-2026

**Kansallinen
palvelureformi**

Lähetekeskustelu sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta 19.9.2024

Lainsäädännön valmistelu syksy 2024

Etenemisen tilannetieto (syyskuu) (LO = STM esittänyt lainsäädäntöohjelmaan)

- Min Grahn-Laasonen: HE **Järjestämislain** muutokset (valmius ja varautuminen) TUTO & OHO
- HE (10.10.; budjettilaki): Sairaalat, päivystys, **erikoissairaanhoidon** työnjako APO/PAL
- HE (vko 39; budjettilaki): **Hoitotakuu** (Lisätoimet 2024) APO/PAL
- HE (vko 39; budjettilaki): Lasten ja nuorten **terapiatakuu** (terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki) YTO/LANU
- HE (vko 39; budjettilaki): **Vammaispalvelulain** soveltamisala YTO/TOK
- HE (vko 39; budjettilaki): Lääkäiden ympärivuorokautisen hoivan **henkilöstömitoituksen** keventäminen (Lisätoimet 2024) YTO/TOK
- HE (vko 39; budjettilaki): **Tilapäiset sosiaalityöntekijät** (Lisätoimet 2024) APO/ASI
- VNA (vko 39) Terveystieteiden **asiakasmaksut**; yht. 150 milj. (vaikutukset HVA mom. enimmäismäärien mukaisesti) APO/ASI (*HVA mahdollisuus vapauttaa maksuista/maksukatto*)
- VNA (vko 41) Sosiaalialan **osaamiskeskusten osittainen lakkautus** APO/ASI

- Jatkovalmistelu käynnissä; lausuntokierros päättynyt 26.6.2024. (*Muutokset edellyttänevät uutta lausuntokierrosta.*)
- Jatkovalmistelu käynnissä; lausuntokierros päättynyt 1.7.2024. Voimaantulo 1.10.2025; väliaikainen tietyt ostopalvelut mahdollistava LS voimaan 1.1.2025. (6,2 milj. 2025; 26,5 milj. 2026) (LO)
- Ma 23.9. klo 13.00 RV+VN TAE + budjettilait. *Yhteisvaikutukset.* (LO)
- Ma 23.9. klo 13.00 RV+VN TAE + budjettilait. *Yhteisvaikutukset.* (LO)
- Ma 23.9. klo 13.00 RV+VN TAE + budjettilait. *Yhteisvaikutukset.* (LO)
- Ma 23.9. klo 13.00 RV+VN TAE + budjettilait. *Yhteisvaikutukset.* (LO)
- Ma 23.9. klo 13.00 RV+VN TAE + budjettilait. (LO)
- STM asiakasmaksukokonaisuus (Kehy-minry 12.9.2024):
 - Asetus annettaisiin 3.10.2024. Jatkovalmistelu käynnissä; lausuntokierros päättynyt. *Yhteisvaikutukset.*
 - HE 2025.
- Jatkovalmistelu käynnissä; lausuntokierros päättynyt.

Lainvalmistelun tilannekuva

- Hallitusohjelman ja kehysriihen mukaisten v. 2024 annettavien hallituksen esitysten lausuntokierrokset ovat päättyneet.
- Jatkovalmistelu on käynnissä ja HE:t (+muutama asetus) annetaan 9-10/2024.
 - Valtion talousarvioesitykseen 2025 liittyvät HE:t pääosin ma 23.9.2024. Voimaantulo pääosin 1.1.2025.
- **Katseen kääntäminen v. 2025-2026 HE valmisteluun.**
 - Mistä säädetään / ei säädetä / miten?

Lähtökohtia ja reunaehtoja loppukauden valmistelulle

- Hallitusohjelma: Vahva ja välittävä Suomi : Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023 (valtioneuvosto.fi)
- 2030-luvun sote-palvelujärjestelmävisio: Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä 2030-luvulla - Sosiaali- ja terveysministeriö (stm.fi)
- Kehysriihi: Kehysriihi 2024 – Valtioneuvosto
- Tuleva puoliväliriihi: kevät 2025
- Sote-selvitykset (järjestämislaki 31 §) & sote-tavoitteet (HVA laki 12 a § ja järjestämislaki 21 §)
- Muut nostot, kuten HVA + STM-konsernin esitykset.
- Lainvalmisteluelvelka: valmistelijoiden pöytälaatikot.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on palvelureformin aika

(hallitusohjelma s. 42-43)

Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita. Poistetaan esteitä palveluiden integraation, tietojohdamisen, digitalisaation ja henkilöstön riittävyyden edistämiseksi. Kevennetään sitä yksityiskohtaista palvelujen sisältöjä koskevaa sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja sote-järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä. Vahvistetaan yhteistyöaluetasoista ja kansallista kustannusvaikuttavuutta edistävää ohjausta sekä hyvinvointialueiden välistä vertailua.

Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntöä, ja ohjataan alueita uudistamaan palvelujaan perustuen palvelujen tarkoituksenmukaiseen porrastukseen. Palvelujärjestelmän toimivuutta parannetaan ja menokasvua hillitään vahvistamalla ennaltaehkäisyä, digitaalisia palveluita, palveluketjuja, palveluohjausta ja mahdollisuuksia omahoitoon. Parannetaan hoitoon ja palveluihin pääsyä ja palvelujärjestelmän kustannusvaikuttavuutta painottamalla perustason palveluita. Perustason ja erityistason palveluiden välissä olevia välimuotoisia palveluita vahvistetaan. Palvelujärjestelmän

ylimmällä tasolla olevien kalliiden erityistason palveluiden käyttöön kohdistuvaa painetta pystytään vähentämään, kun porrasteisen mallin muut tasot toimivat optimaalisesti ja palvelut kohdentuvat oikein ja oikea-aikaisesti. Tämä edellyttää selkeämpää rakennetta, jossa ennaltaehkäisevät sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut, perustason palvelut ja erityistason palvelut muodostavat selkeän porrasteisen kokonaisuuden. Painopisteen siirtoa perustasolle tuetaan lainsäädännöllä. Uudistetaan terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki sekä lastensuojelulainsäädäntö. Varmistetaan palvelulainsäädännön ja järjestämislain yhteentoimivuus.

Varmistetaan yhteistyö muun muassa hyvinvointialueiden, kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien välillä. Tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä poikkihallinnollisella yhteistyöllä sekä vahvistetaan kaikkien väestöryhmien hyvinvoinnin näkökulmaa ja sen tietopohjaa hyvinvointialueiden ja kuntien ohjauksessa.

Kansallisesti painotetaan vaikuttavia menetelmiä, vähentäen vähähyötyisiä hoitoja ja tutkimuksia perustuen kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien ja lääkkeiden arviointityöhön.

**Kansallinen
palvelureformi**

Lainsäädännön valmistelu 2025	Etenemisen tilannetieto (syyskuu) (LO = STM esittänyt lainsäädäntöohjelmaan; LS = lainsäädäntösuunnitelma)
<ul style="list-style-type: none"> HE (kevät 2025) Järjestämislain muutokset (monituottajuus, alihankintatyöryhmä, vähimmäistietosisältö + eräät muut muutokset) OHO/OHJA HE (kevät 2025): Opiskeluterveydenhuolto (tarkastusten digitalisaatio ja kutsuntauudistus) YTO/LANU HE (kevät 2025) Ennakoiva / etsivä sosiaali- ja terveydenhuolto OHO/DITI HE (kevät 2025) Teknologian käyttö sosiaalihuollon (ja terveydenhuollon?) palveluissa OHO/DITI & YTO; Budjettiriihi: voimaan 1.7.2025. HE (kevät 2025) Lausunnot & todistukset (soveltuvin osin) APO/ASI & PAL <ul style="list-style-type: none"> Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024) 	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelu käynnissä ("<i>järjestämistavan optimointi</i>"). Hankinnat ym. YTA-tasoiset tarpeet. (<i>Valmisteluresurssit.</i>) (LS) Valmistelu käynnissä. Lausuntokierros joului/tammikuu; HE huhti/toukokuu 2025. (LO) Valmistelu käynnissä. Luodaan digitaaliset (ja tarvittaessa lainsäädännölliset) keinot tunnistaa paljon palveluita tarvitsevat ja käyttävät sekä muut asiakkaat (data-analyysi). Sääntelyllä mahdollistetaan esim. pitkäaikaissairauksien hoitotasapainon dataan perustuva seuranta ja ennakoivien interventioiden toteuttaminen sairauksista aiheuttavien haittojen ja kustannusten pienentämiseksi. Valmistelu käynnissä. Yhteinen HE teknologian käyttö ja henkilöstömitoitus. THL:n selvitystyö käynnissä (STM seurantaryhmä). Riihikirjaus -30 milj. jo (osin) v. 2025; korvaavat säästöt. Valmistelu käynnissä. Työryhmä asetettu (määräaika 31.12.2024) osana Hyvän työn ohjelmaa. <ul style="list-style-type: none"> Lausuntokierros päätynyt (ajokorttitarkastukset); ongelmallinen PL 124 § (julkisen hallintotehtävän siirto).
<ul style="list-style-type: none"> HE (syksy 2025; budjettilaki) Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen YTO/LANU HE (syksy 2025; budjettilaki) Sosiaalihuollon erityispalvelut (porrasteisuus) & sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen -100 milj. (Lisätoimet 2024). APO/PAL & YTO/TOK&LANU HE (syksy 2025; budjettilaki) Erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman lisärajaaminen (Lisätoimet 2024) APO/PAL VNA (syksy 2025) Erikoissairaanhoidon työnjaon uudistamiseen liittyvät asetusmuutokset (keskittämis- ja päivystysasetukset) APO/PAL HE (syksy; lokakuu 2025) Ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistus APO/ASI; voimaan 1.1.2026 <ul style="list-style-type: none"> Silmäterveyden norminpurku (VNA asetusmuutos). Kehysriihen aikataulu 2026. HE (syksy 2025) Asiakasmaksut (maksujen yhtenäistäminen) + sitominen HVA indeksiin + ensihoidon rahoitusvastuun siirto (ensihoidon palvelumaksu) APO/ASI & SVO HE (syksy 2025; viranomaisille/HVA kertaluonteisia kustannuksia) Asiakkestietolaki os. 1 	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelu käynnissä. Lastensuojelulainsäädännön uudistamisen valmisteluryhmä (vakavasti päihteitä ja väkivaltaa käyttävät ja rikoksia tekevät alaikäiset nuoret): ehdotus säädösmuutoksista integroidun ja suljetun kuntoutuspalvelun perustamiseksi (linjaukset 9/24 aikana). Toinen vaihe lasten luvattomat poissaolot lastensuojelulaitoksista. Lausuntokierros 5/2025. (LO) Valmistelu käynnissä. Suhde kansallisen valinnan periaatteista säätämiseen sekä yleislainsäädäntö / erityislainsäädäntö. Oikeudellinen selvitys tilauksessa (valmis 3/2025). <i>Yhteisvaikutukset.</i> Valmistelu aloitetaan 10/2024. Suhde kansallisen valinnan periaatteista säätämiseen. (-10 milj. 2026, -30 milj. 2027, -70 milj. 2028; muu periaatteiden säätämisen yhteydessä). <i>Yhteisvaikutukset.</i> Valmistelu käynnissä. (-25 milj. 2026 alkaen). Valmistelu käynnissä osana Hyvän työn ohjelmaa (useita selvityksiä). (LO) Valmistelu käynnissä. EU-käsitteily uusi parlamentti äänestää marraskuussa 2024; kansallisesti sovellettava v. 2026

Verkostomainen työskentelytapa - *täydentyy*

Kolmen valmistelun yhteensovitus

Vaikuttavien palvelujen ja menetelmien kansallisen valinnan **periaatteet**

*Kirsi Ruuhonen
ja Kaisa-Maria Kimmel*

Yhteiset SO&TE-palvelut / niistä säätäminen? Onko / mahdollista / missä yhteydessä?

”Sosiaalihuollon periaatteet”
Virva Juurikkala et co.

”Terveysthuollon periaatteet”
Sirkku Pikkujämsä et co.

HVA + muut toimijat mukaan tähän työhön.

HVA + erikoisalajat mukaan tähän työhön.

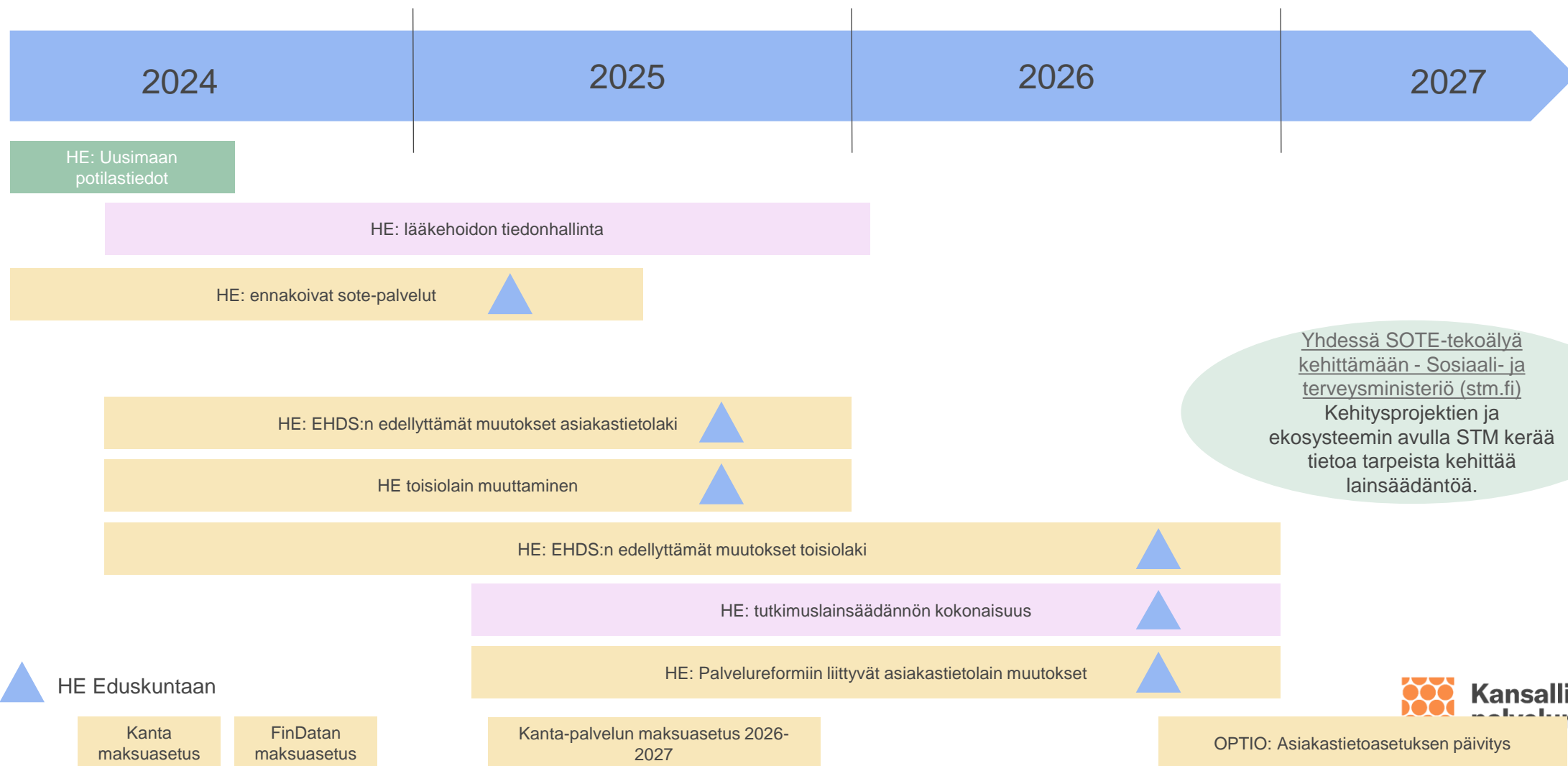
Sosiaalihuollon palveluvalikoima (lisätoimet -100 milj./v.)
Virva Juurikkala et co.

Erikoissairaanhoidon palveluvalikoima (lisätoimet -10 milj./2026)
Sirkku Pikkujämsä et co.

Porrasteisuus HE (syksy 2025)

Lainsäädännön valmistelu 2026	Etenemisen tilannetieto tiiviisti (syyskuu)
<ul style="list-style-type: none"> HE (kevät 2026) vaikuttavien palvelujen ja menetelmien kansallisen valinnan periaatteet (sekä selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta, joka voi sitovasti linjata menetelmän kuulumisesta julkiseen palveluvalikoimaan.) APO&OHO HE (kevät 2026) Neuvolan ja kouluterveydenhuollon säännösten päivittäminen YTO/LANU <i>Uusi:</i> HE (kevät 2026) Hallitus uudistaa ja vahvistaa kansallista terveydenhuollon menetelmien arviointia kokoamalla osaamisen ja resurssit yhdeksi kokonaisuudeksi. OHO/OHJA & APO/PAL 	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelu käynnissä. <i>Yhteisvaikutukset; kehysriihen kirjaukset.</i> <ul style="list-style-type: none"> Palkon 10-v. seminaari: Priorisointi ja palveluvalikoima 2030 17.9.2024. Valmistelu käynnissä. <i>(Lainsäädännön lisäksi; suositukset; valvontaviranomaisten näkemykset/ratkaisukäytäntö.)</i> HE valmistelusta linjattava erikseen <i>(valmisteluresurssit; ei juristiesittelijää (rekrytointi valmistelussa).</i>
<ul style="list-style-type: none"> HE Terveydenhuoltolain muut hallitusohjelmakirjaukset APO/PAL Terveyspalveluihin liittyvien hallitusohjelmakirjauksien toteuttaminen siltä osin kuin niitä ei ole toteutettu hallituskauden muissa hankkeissa (mm. saattohoitoa, hoitopaikan valinnan ja hoitotakuun toteutumiseen liittyvän säätelyn tarkistaminen sekä lääkinnällisen kuntouksen säätelyn täsmennystarpeiden tarkasteleminen). Terveydenhuoltolain muutostarpeita kartoitetaan ja kootaan jatkuvasti osana muuta virkavalmistelua. HE Sosiaalihuoltolain muut hallitusohjelmakirjaukset APO/PAL Sosiaalihuoltolain muutostarpeita kartoitetaan ja kootaan jatkuvasti osana muuta virkavalmistelua. HE Asiakastietolaki osa 2. (budjettilaki) muut hallitusohjelmakirjaukset OHO/DITI & TUTO/BILA 	<ul style="list-style-type: none"> Esivalmistelua jatketaan: kevät 2025 <i>(valmisteluresurssit siirretty v. 2024-25 erillisvalmisteluihin.</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>Aikuisten terveystarkastukset (loput -30 milj. / 2027) tässä yhteydessä?</i> Esivalmistelua jatketaan: kevät/syyskuu 2025 <i>(valmisteluresurssit siirretty v. 2024-25 erillisvalmisteluun).</i> Esivalmistelu aloitetaan: kevät 2025.

Sote-tiedonhallinnan asetus- ja HE-valmistelu (luonnos)

Kysymyksiä & kommentteja

- **Lainvalmistelun prosessiopas:** onko kyse selkeästi lainsäädäntöasiasta?

”Valmistelija selvittää vaihtoehtoisia tapoja edetä ongelman ratkaisemisessa tai tavoitteen saavuttamisessa. Selvitettäessä tunnistetaan erilaiset ohjauskeinot, myös sellaiset, jotka eivät kuulu lainsäädäntöön tai julkisen hallinnon toimialaan. Jos kyse on lainsäädäntöasiasta, tunnistetaan myös lainsäädäntöä täydentävät ohjauskeinot.”

- 1) Miten sosiaali- ja terveydenhuollon **palvelulainsäädäntö** ei vastaa uusia **sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita**?
- 2) Miten painopisteen siirtoa ennaltaehkäisyyn ja perustasolle tuetaan **lainsäädännöllä**?
- 3) Miten **vaikuttavuutta** painotetaan lainsäädännössä?

**Kansallinen
palvelureformi**

**Sosiaali- ja
terveysministeriö**